

S

Et magasin til deg fra
Strømmestiftelsen

HJERTEVENNEN
Thor Heyerdahl
overbeviste

KONKURRANSE
Kryssord med
fine premier

SKOLEMAT
Martine ble
en lesefreser

Klart hun kan!

Å kjempe for kvinners rettigheter er å kjempe for menneskerettigheter. Ranjita Bishwakarma fra Nepal står stødig i kampen mot urettferdighet.

Fri til å velge

Da han møtte henne.
Da hun møtte ham.

Da var alt umulig for Parvin og Shila.
For han tilhørte en lav kaste, hun var av
høykaste.
Dessuten hadde familien hennes
allerede lovet henne vekk til en annen.

Men det var ham hun fulgte med blikket.
Det var hun som fikk ham til å le.

Hun visste akkurat hvordan han
tvinnet fingrene før han skulle gjøre noe
han gruet seg for. Og han, han nevnte
henne stadig oftere i samtaler. Liksom
tilfeldig.

«Parvin sa at ...», «Parvin mener at ...»,
«Ei i Samvad-gruppa som heter Parvin
fortalte at ...»

Og alle forsto det vel lenge før de selv
gjorde det.

Det måtte bli dem.

Likestilling handler om politikk, om
kjønnsbalanse i styrever og råd, likelønn,
kvinnehelse og mulighet til å eie land.

Men likestilling handler også om dette:

At hun møter ham. Og han møter henne.
Og at ingen kan stanse dem.

tekst KAREN KILANE
foto GEIR OVE PEDERSEN

Ansvarlig redaktør

Erik Lunde

Redaktør

Karen Margrete Kilane

Tekst

Karen Margrete Kilane,
Live Hogne Titlestad,
Kirsten Falch

Foto

Mohamed Abdu, Egil Mongstad,
Sekou Doucoure, Torleif Svensson,
Øystein Melhus Venås, Karen Kilane,
Geir Ove Pedersen, lokale partnere,
Strømmestiftelsen

Illustrasjon

Geir Ove Pedersen
Forside og barnesider: Hans Jørgen
Sandnes, Sandnes Media AS

Design

Lyche Design, Irene B. Lyche

Opplag

18 000, fire utgivelser i året

ISSN 2703-8513

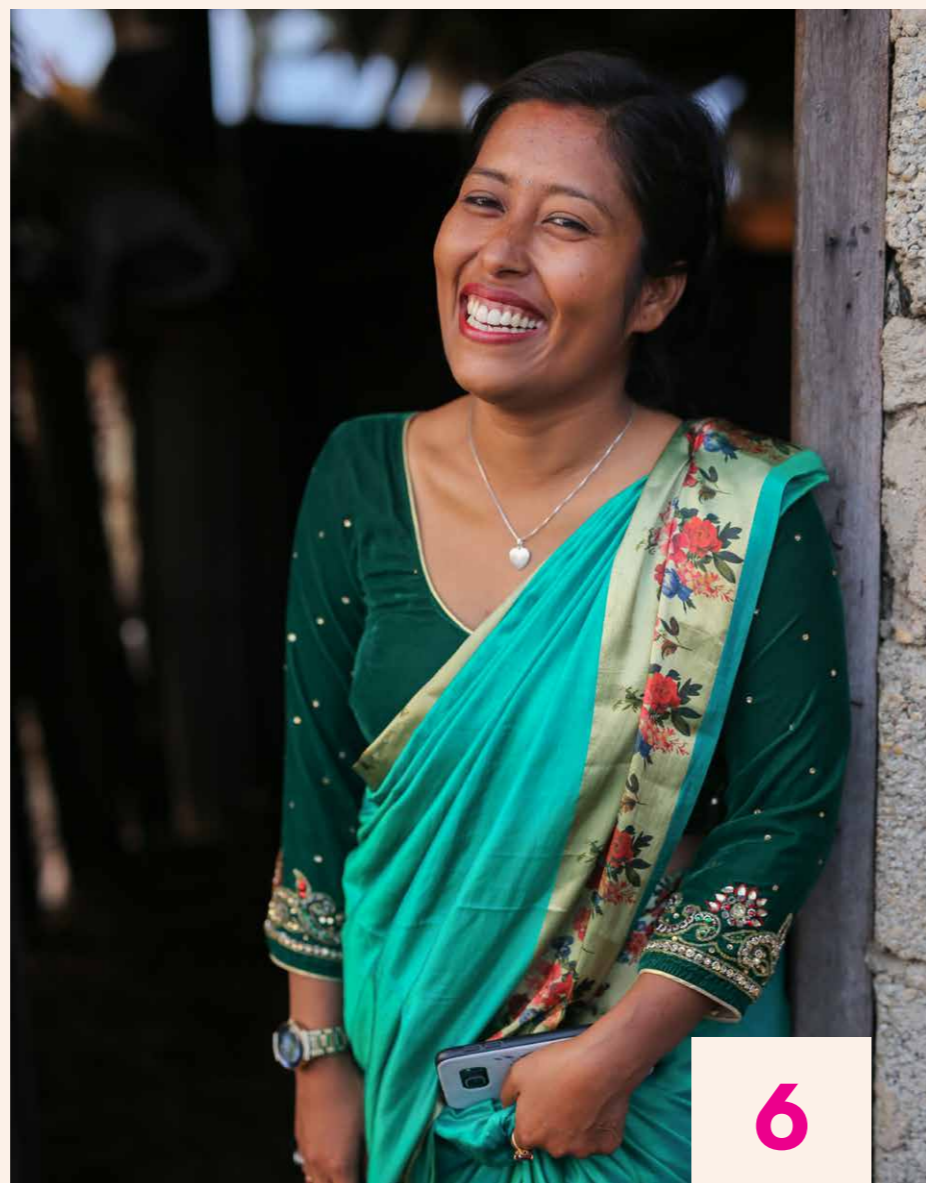
Trykk United Press

«S» er trykket på miljømerket,
resirkulert papir og pakket
i hundre prosent nedbrytbar
biofilm som skal kastes i mat-
avfall. Strømmestiftelsen er
med i Innsamlingskontrollen.

Strømmestiftelsen bekjemper
fattigdom gjennom utdanning
og jobbskaping i ti land i Asia og
Afrika. Vi gir mennesker mulig-
heten til selv å kjempe seg ut av
fattigdom.

Adresse: Tangen 8, 4608 Kristiansand
Telefon: 38 12 75 00
E-post: post@strommestiftelsen.no
www.strommestiftelsen.no
Kontonr.: 3000.32.51000
Vipps: 03002

6

KASTELØS OG KAMPKLAR. Ranjita Biswakarma har besøkt vertsfamilien sin i Skåre menighet. Samvad-jenta er fremdeles en ivrig forkjemper mot diskriminering.

INNHold

10 På riktig spor

Mye i verden går bedre enn før

14 Felles kamp

Gode grunner til å kjempe for kvinner

18 På skolen

Martine ble en lesereser på bare ett år

20 På arbeidsplassen

Med symaskin og selvstendighet

22 Hjertervennen

30 år som fadder for barnas beste

24 På sengekanten

Ulydige jenter som forandret verden

26 Arv og testament

La hjertesaken din leve videre

27 Kryssord

Å lese bladet gir hjelp til å løse kryssordet

18

22

24

LEDER

EN DRØM OM ENDRING

Hvis jeg kunne ønsket meg et nytt bistandsprosjekt, skulle det vært dette:

At ungdommer fra Nepal kom til Norge for å lære oss om livsmestring og likestilling.

Vi hadde nemlig trengt litt hjelp. Ikke minst nå. Ungdommene fra Nepal kunne vist oss hvordan vi tar av oss på føttene og setter oss i en sirkel på gulvet og snakker sammen. Ansikt til ansikt med mennesker fra ulike religioner, kaster, kjønn og bakgrunner.

Jeg har besøkt ungdommer i Nepal under de første samlingene i livsmestringsgruppene deres, og jeg har besøkt dem etter de gjennom ni måneder har diskutert, protestert, åpnet seg og samtalt.

Når gruppa møtes for første gang, er det en gjeng ungdommer som verken tror særlig godt om seg selv eller de andre. Skal gutter og jenter sitte sammen? Kasteløse og høykaste? Kristne og muslimer? Det er mange bøyde hoder og skulende blikk. Men når de slutter, er de én bestemt, lattermild, sammensveiset, målrettet og likestilt gruppe.

Det samme skjer hver gang: Ungdommene forstår at utfordringene de står overfor i lokalsamfunnet er så store at de ikke kan klare å gjøre noe med dem alene. Deretter forstår de at de ikke er alene, de har hverandre. Til slutt blir det klart at om de skal endre samfunnet, må de jobbe sammen. De har ikke råd til å utelate noen bare fordi de tilhører en annen religion, kjønn, legning eller kaste. De får et mål som er større enn dem selv, verktøy til å gjennomføre endringene som trengs, og ikke minst: tro på at det nytter.

En slik type bistand tror jeg vi her i nord hadde trengt akkurat nå.

Karen Kilane
Redaktør

karen.kilane@stromme.org

Kasteløs!

– Jeg var født uten verdi, men i dag er jeg fri. Ingen kan stoppe meg! sier Ranjita Bishwakarma.

tekst KAREN KILANE foto ØYSTEIN MELHUS VENÅS

Jeg håper jeg kan spre varme der jeg kommer, at folk skal høre historien min og tenke at de ikke skal dømme eller kategorisere andre. Jeg vet hvor vondt det er å bli behandlet dårlig.

Ranjita Bishwakarma fra Nepal besøker sin norske vertsfamilie fra da hun var Act Now-student i 2018. Under oppholdet har hun møtt venner i Skåre menighet, fra Act Now og Strømmestiftelsen. Ranjita holder foredrag om kvinners rettigheter og nødvendigheten av at jenter får skolegang. I tillegg forteller hun om kastesystemet i hjemlandet – et system hun brenner for å få kastet vekk en gang for alle.

Kastesystemet er hierarkisk og deler folk inn i høyere og lavere samfunnslag. Kastene går i arv.

Uren. – Diskrimineringen i oppveksten fikk meg til å føle at alt var svart. Jeg visste at jeg hadde talenter inni meg, men det føltes som om de bare brant bort. Det hadde ingenting å si for folk hvem jeg egentlig var, eller hva jeg trodde jeg kunne bidra med. For jeg var både jente

og kasteløs da jeg ble født. Jeg var totalt uten verdi, sier Ranjita.

Hun husker kveldene hun gråt i morens fang.

– Jeg spurte mamma hvorfor jeg i det hele tatt var født. Jeg ønsket ikke å leve mer.

Hvis Ranjita kom først til vannkranen i landsbyen, måtte hun likevel vente til alle andre hadde fått vann. Alt hun rørte ved ble sett på som urent. Prøvde Ranjita å leke med andre barn, lukket foreldrene deres husdøra og kjeftet på henne for at hun ville gjøre dem urene. Selv skyggen +

“

**Jeg vet hvor
vondt det er å bli
behandlet dårlig.**

Ranjita Bishwakarma

Nepal, 2020: Jeg er fri! Jeg kan gjøre hva jeg vil! sier Ranjita Bishwakarma.

Norge, 2024: Jeg jobber fremdeles mot diskriminering og urettferdighet i Nepal, sier Ranjita.

“
**Kunnskap er
 det som gir deg
 selvtilliten til å
 kjempe.**

Ranjita Bishwakarma

+ sin måtte hun sørge for at ikke falt på noen fra en høyere kaste.

Ranjita visste hun burde holde seg unna mennesker fra høyere kaster for å beskytte dem mot å bli gjort urene av hennes nærvær. Men hun var et barn, og hun drømte om venner. Den dagen hun fikk være med en venninne hjem satt hun seg helt ytterst på stolen og prøvde å gjøre seg så usynlig som mulig. «Kanskje går det bra denne gangen?» tenkte hun. «Kanskje har jeg fått en venn?»

Men da hun gikk fra huset, så hun foreldrene bære ut stolen hun hadde sittet på. De måtte kaste stolen på grunn av henne.

– Jeg husker at mamma holdt rundt meg og forklarte at det ikke var min feil at jeg var kasteløs. Samtidig ønsket hun lenge at jeg ikke skulle stikke meg fram, sier Ranjita.

Ren! Fri! Men så kom Samvad til landsbyen. Det er en livsmestringsgruppe som samlet ungdom på tvers av religion, kaste og kjønn. Denne gruppen var noe av det verste som kunne skje for de gamle, diskriminerende holdningene. Og det beste som kunne skje for Ranjita.

– Samvad forandret alt! Her fikk jeg vite at det er ulovlig å diskriminere mennesker ut fra kaste. Selv om kastesystemet fremdeles praktiseres, er det avskaffet ved lov i Nepal. Det var helt ny og viktig informasjon! Vi lærte også at det er ulovlig å gifte vekk barn. Faktisk kan du ikke gifte deg i Nepal før du er 20 år. Slik informasjon endrer jo alt! Du ser, kunnskap er det som gir deg selvtilliten til å kjempe. Hvordan skal du klare å skape endring uten kunnskap? spør Ranjita.

Under de første Samvad-samlingene var hun stille og prøvde å ikke tiltrekke seg oppmerksomhet. Men det var helt til hun forsto at i denne gruppa gjaldt ikke de gamle forestillingene om at kjønn, religion og kaste hadde noe med menneskets verdi å gjøre.

– I dag er landsbyen min fri for diskriminering. Det ble slik jeg drømte om som barn: Vi kan gå fra hus til hus og spise sammen. Når jeg snakker, lytter mennesker til meg. Samvad-gruppa mi forhindret fem barneekteskap, og siden har vi fortsatt å jobbe mot diskriminering og overgrep.

Et av Ranjitas beste minner er da en familie fra en høyere kaste inviterte hele Samvad-gruppa og landsbyen hjem til et felles måltid. Folk strømmet til, spiste sammen og fikk erfare at det slettes ikke var farlig. I dag er det ingen som takker nei til å komme og spise hos Ranjitas familie. De blir ikke lenger sett på som urene.

Jenter må få skolegang! Da Ranjita mottok en pris for sitt arbeid mot diskriminering, valgte hun å ta med seg sin mor på utdelingen.

– Jeg sa til mamma at prisen ikke bare var til meg, den var også til henne. Hun har vokst opp med kastesystemet og +

FAKTA

**Ranjita
 Bishwakarma**

- 28 år
- Bor i Nepal med mamma, pappa og søsken
- Invitert til Norgesbesøk av Skåre menighet og vertsfamilien Lund i Haugesund
- Jobber som frivillig på barnehjem for foreldreløse barn
- Er kursholder og inspirator for jenter og ungdommer
- Jobber som oversetter for å finansierte jobb på barnehjem
- Tidligere medlem av livsmestringsgruppene Samvad og Act Now-student

FAKTA

**SAMVAD
– SJEF I EGET LIV**

- Samvad er en utdanning og et livsmestringskurs som Strømmestiftelsen driver i Nepal.
- Ordet «samvad» betyr dialog på nepali.
- Samvad er for ungdom som står i fare for å droppe ut av skolen. Det er flest kasteløse, men i Samvad-gruppene blandes ungdom fra de ulike kastene. Slik lærer ungdommene å jobbe sammen, uavhengig av kaste, kjønn og religion. De påvirker også sine foreldre, slik at forandringen som starter med ungdommene fortsetter i familien og tilslutt kan endre hele landsbyen.

+ har kjent konsekvensene på kroppen. Mamma var redd for skammen og konsekvensene som kunne følge av å utfordre de gamle skikkene, likevel satte hun meg til slutt fri og sa at jeg måtte prøve å kjempe for likestilling. «Kanskje er det du som skal forandre dette samfunnet?» sa hun og oppmuntret meg til å ikke være redd mer. Og nå er jeg ikke det.

Ranjita er overbevist om at skole og kunnskap er nøkkelen til likestilling mellom kjønnene.

– Når jeg møter jenter i Nepal, snakker jeg alltid om viktigheten av å studere, sier Ranjita.

– Det gjelder jo egentlig uansett om du kommer fra Norge eller Nepal; Du må skaffe deg kunnskap og jobbe for et mål som er større enn deg selv, sier hun.

– Kom deg ut av huset, engasjer deg, lær noe! Kunnskap er noe vi finner og deler sammen. Se rundt deg – det er så mange ting du kan gjøre for å være med og forandre verden, sier Ranjita.

Vil ikke bli rik. Både Samvad-kurset og oppholdet i Skåre menighet har inspirert henne til å dele med andre. I dag bruker hun tiden sin på å bekjempe diskrimine-

ring av kasteløse og jenter. I tillegg er hun med på å drive et barnehjem for foreldreløse barn.

– Menneskene fra Skåre menighet viste nestekjærlighet og omsorg i praksis. Det var menigheten i Haugesund som hjalp familien min gjennom korona-pandemien. Og jeg har sett at min norske verts-familie ikke bare er sånn med meg, de er like rause med alle, sier Ranjita.

– Nå tror jeg på Gud, men jeg vil ikke presse min tro på noen. Alt jeg kan gjøre for å dele troen er å tjene andre. Jeg drømmer ikke om et stort hus, klesmerker og sånn. Jeg vil ikke ha det, heller. For hvis jeg hadde fått det, hadde jeg kanskje blitt for opptatt av det? I stedet har jeg mange venner, både i Nepal og Norge. Og ikke minst har jeg selvtilliten. Jeg kan gjøre det jeg vil, jeg er sjef i eget liv. I så mange år har jeg blitt holdt nede, men nå er det ingen som kan stoppe meg fra å være med og påvirke verden. Jeg drømmer ikke om å bli en rik person, men jeg drømmer om å være god og glad. For min del er framtiden min i Nepal. Det er der jeg nå jobber med foreldreløse barn. De skal få vite at de er ønsket, sier Ranjita Bishwakarma. ■

**Det ble slik jeg drømte om som barn:
Vi kan gå fra hus til hus og spise sammen.**

Ranjita Bishwakarma

Ranjita Bishwakarma elsker Norge og nordmenn, men synes ikke livsstilen frister. «Her ringer døtre og mødre for å sjekke om det passer før de besøker hverandre. Sånn er det ikke for mamma og meg», sier Ranjita.

VISSTE DU AT ...

... 74 prosent av nordiske kvinner er yrkesaktive? Det er blant den høyeste yrkesdeltakelsen i verden. Årsaker: høyt utdanningsnivå, god barne- og eldreomsorg og betalt foreldrepermisjon.
KILDE: NORDEN.ORG

Joda, det fungerer!

Får du noen ganger inntrykk av at alle piler i verden peker nedover? De gjør ikke det. Her har vi samlet nyheter som viser at felles innsats for det gode gir resultat!

tekst og foto REDAKSJONEN

Mensen-fri

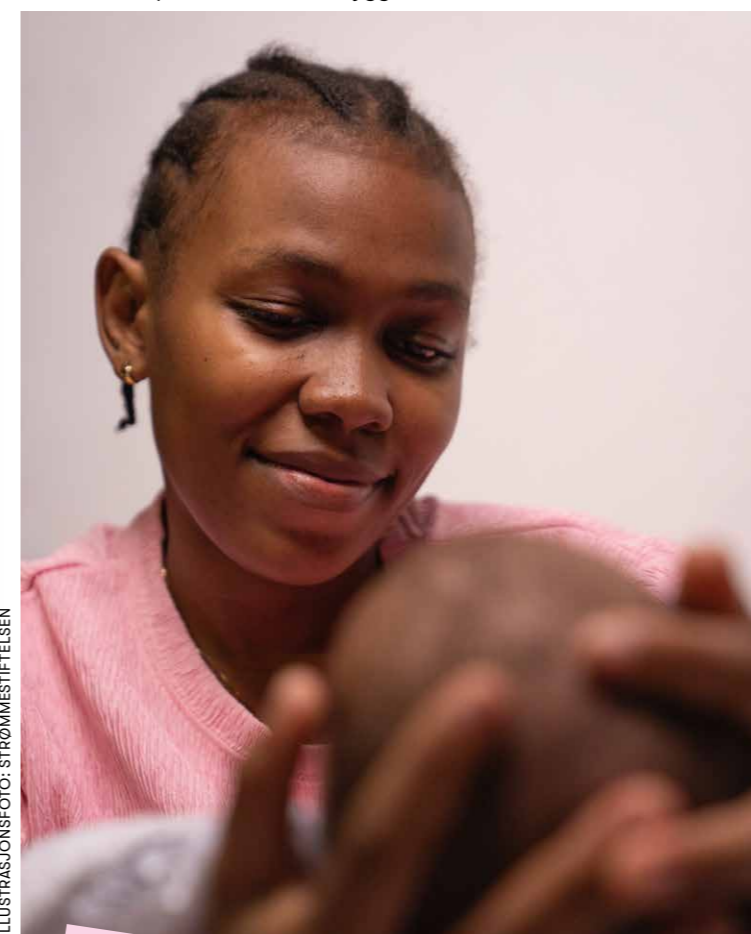
I fjor sommer innførte Spania en lov som gjør det mulig for kvinner å få betalt permisjon i opptil fem dager ved sterke menstruasjonsmerter. Målet er å bryte tabuer rundt menstruasjon, og gi et signal om at det er greit å være hjemme fra jobb eller skole om man sliter med sterke smerter. Spania er det første landet i Europa til å innføre dette. Zambia, Indonesia og Japan har også liknende lover.

FOTO: STRØMMESTIFTELSEN, HANS-JØRGEN RAMSTEDT

Både Ismael (t.v) og Ruma hadde droppet ut av skolen, men begge fikk begynne igjen.

ILLUSTRASJONSFOTO: STRØMMESTIFTELSEN

Vi deler biskopens bønn for en trygg framtid.

VISSTE DU AT ...

... det vil ta 257 år å lukke det globale lønnsgapet mellom kvinner og menn, med dagens tempo? I dag tjener kvinner på verdensbasis kun 77 cent for hver dollar menn tjener.

KILDE: FN

HVORFOR ER LIKESTILLING BRA?

LIKESTILLING KAN BEGYNNE med lik rett til utdanning. Når alle har lik rett til utdanning, har også alle flere muligheter til å forbedre livet sitt. Utdannede mødre klarer å ta bedre vare på barna sine. For menn gir likestilling flere muligheter til å velge andre yrker enn de tradisjonelle mannsyrkene, og de kan også være mer fri i forhold til gamle forventninger til mannsrollen. Når likestillingen øker i et land, øker også den offentlige ro og orden – samtidig som fattigdommen minker. Og det er jo superbra!
KILDE: HUMANRIGHTSCAREER.COM

Tilbake til skolen

Endelig kan unge mødre få skolegang i Tanzania! I 2022 opphevet myndighetene restriksjonene som utestengte gravide fra skolene, men nå har jenter fått nytt håp om å kunne fullføre skolegangen – selv om de har fått barn. Fremover vil Strømmestiftelsens program «Bonga – tilbake til skolen» være et satsingsområde for unge mødre i Tanzania.
KILDE: STRØMMESTIFTELSEN, TANZANIA.

BISKOP BUDES' BØNN

Vis nåde overfor menneskene i vårt land som nå er redde. Det finnes homofile, lesbiske og transkjønnede barn i demokratiske, republikanske og uavhengige familier. Noen frykter for sine liv. De som plukker våre avlinger, rengjør våre kontorer og vasker opp på våre restauranter har kanskje ikke de riktige papirene, men de færreste er kriminelle. De betaler skatt, er gode naboer og trofaste medlemmer av våre kirker og moskeer, synagoger og templer.

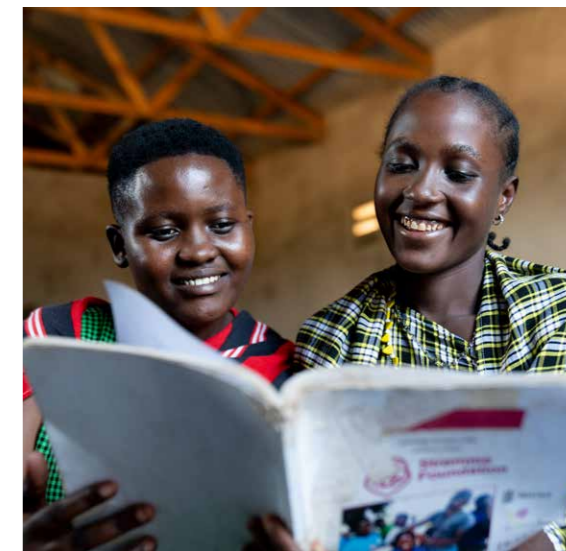
Vis nåde overfor barn som frykter at foreldrene deres vil bli tatt bort fra dem. Hjelp dem som flykter fra krig og forfølgelse. La dem finne medfølelse og føle seg velkommen her.

Vår Gud lærer oss at vi skal være barmhjertige mot fremmede, for vi var alle en gang fremmede i dette landet. Må Gud gi oss styrke og mot til å ære verdigheten til hvert menneske, til å snakke sannheten til hverandre i kjærlighet, og gå ydmykt med hverandre og vår Gud.

For det gode for alle mennesker i denne nasjonen og verden. Amen.

Utdrag fra Biskop Mariann Edgar Budde's bønn til president Trump.

Nytt håp for unge mødre.

ILLUSTRASJONSFOTO: STRØMMESTIFTELSEN

Kvinnekamp er en felles kamp

Kvinnekamp er ikke bare en kamp for kvinner, men for et rettferdig og likestilt samfunn. Å kjempe for kvinners rettigheter, er å kjempe for menneskerettigheter. Her er fire viktige grunner til at denne kampen er et felles ansvar.

tekst KAREN KILANE
 illustrasjon HANS JØRGEN SANDNES
 kilder FN, PLAN, WHO, CARE, REDD
 BARN OG STRØMMESTIFTELSEN

FOTO: ØYSTEIN MELHUS VENÅS

Fri: Hvert tredje sekund giftes en jente bort. I flere tilfeller er brudgommen en like ung gutt. Barneekteskap ødelegger barn og barndom. I Nepal kjemper ungdomsgruppene våre for at landsbyen deres skal bli helt fri for barneekteskap.

LA JENTER GÅ KLEDD I HVA SOM HELST – BARE IKKE BRUDEKJOLE!

Hvert år blir 12 millioner jenter giftet bort. For de fleste betyr ekteskap slutten på skolegang og barndom.

Både barneekteskap og tidlig graviditet utgjør en trussel mot jenters fysiske og mentale helse. Barn som blir giftet bort mister barndom og lek – for ikke å snakke om en tenåringstid som skulle vært full av løsrivelse, vennskap, forelskelse, prøving og feiling.

Den vanligste dødsårsaken blant tenåringsjenter i store deler av verden er komplikasjoner tilknyttet tidlig graviditet og fødsel.

I kriser som pandemier, naturkatastrofer eller krigshandlinger, øker andelen barn som giftes bort på grunn av fattigdom. Når vi bekjemper fattigdom, bekjemper vi også barneekteskap.

I flere tilfeller er brudgommen en ung

gutt som tvinges inn i et ekteskap han heller ikke ønsker. Kampen mot barneekteskap er også en kamp for gutters rett til barndom.

I alle våre livsmestringsgrupper har vi fokus på å øke ungdommenes kunnskap om egne rettigheter. Ungdommene skal selv identifisere hva DE mener er utfordringene i lokalsamfunnet og i sitt eget liv. Ofte dukker barneekteskap opp som en felles, stor utfordring.

Når vi markerer 8. mars, er det i solidaritet med verdens tøffeste ungdommer som arrangerer folkemøter med gateteater og taler, og som står bak protestskriv og politikerbesøk for å opplyse om og kjempe mot barneekteskap.

FOTO: MOHAMED ABDU

Leder: Kvinnegruppa fra Masai-folket har sammen trent på argumentasjon. De har startet business og sparer sammen. Sånt blir det makt av! Innflytelsen bruker de til det beste. «Døtrene våre skal slippe omskjæring og ekteskap. I stedet skal de gå på skole ut barndommen», sier damene.

LYTT TIL FORNUFTIGE DAMER!

Hvem spør du om hjelp når noe skal planlegges, organiseres eller en konflikt skal løses?

Sannsynligheten for at du spør en kvinne er minst 50 prosent. Da er det forferdelig dumt at kvinner kun utgjør én av fire av verdens folkevalgte, og mindre enn syv prosent av verdens statsledere.

Når det er menn som forhandler frem fredsavtaler, blir avtalene mindre varige enn når kvinner også deltar i forhandlingene, ifølge FN.

Forskning har dessuten vist at kvinner i større grad investerer i barnas utdanning og helse. Dette gjelder både når kvinner skal forvalte fellesmidler i samfunnet og når de skal fordele sine egne

midler. Ønsker vi en fredeligere verden med jevnere fordeling av godene, er det lurt for oss alle at kvinner får være med og bestemme mer enn i dag.

Ressursene i verden må også fordeles mer jevnt. På verdensbasis eies under 15 prosent av jorda av kvinner. 178 land har diskriminerende lover som hindrer kvinner i å delta på arbeidsmarkedet og i økonomien på lik linje med menn.

Som andre seriøse bistandsorganisasjoner, jobber vi langsiktig og målrettet for å gi flere kvinner stemme og posisjon i samfunnet.

SJEF I EGET LIV OG SJEF OVER EGEN KROPP

«Girls just want to have FUN ...», sier en gammel sang. «... FUNdamentale rettigheter» er nok tettere opp mot sannheten.

Å kunne bestemme over egen kropp og seksualitet er en grunnleggende rettighet, og noe vi har mye fokus på i våre livsmestringsgrupper for ungdom.

UNESCO anslår at om lag 335 millioner jenter i verden går på skoler uten gode nok toalett. Mensen i seg selv er ikke den eneste grunnen til at flere jenter slutter på skolen. Feilinformasjon, holdninger til egen kropp, dårlige sanitærforhold og mangel på bind er også viktige grunner til at de ikke fullfører skolegangen.

SRHR (seksuell og reproduktiv helse og rettigheter) omfatter både helsetjenester, opplysning og rettigheter knyttet til seksuell og reproduktiv helse.

Når ungdommer får tilgang til riktig informasjon om egen kropp og rettigheter, får de makten til å gjøre informerte valg. Dette kan gjøre en stor forskjell i kampen mot skadelige tradisjoner som omskjæring, og føre til en tryggere hverdag for mange.

SRHR er en tematikk som er tett på livet og engsjerer ungdom. For noen livsmestringsgrupper resulterer ny kunnskap i selvforsvarskurs for å kunne beskytte seg mot uønskede tilnærmelser. Andre syr bind eller går sammen om å lage underskriftskampanjer for toalett på skolene. For bistandsorganisasjoner er jobben ofte å informere om rettigheter. Deretter tar engasjerte jenter og gutter over selv!

FOTO: ØYSTEIN MEL HUS VENÅS

Sjef over egen kropp: Det er ikke lett å bekjempe fattigdom. Men det er mulig. Noen ganger er tilgangen til bind og toaletter det som skal til for at jenter kan fortsette på skolen.

FOTO: SEKOU DOUCOURE

Skolejenter: Vi må sørge for at jentene ikke slutter på skolen! Noen ganger handler det om sanitærrettigheter og trygg skolevei. I Mali, da matkrisen rammet, erfarte våre kollegaer at skolemat bidro til at flere jenter fra fattige familier kunne fortsette på skolen.

FYLL OPP SKOLENE MED JENTER!

Veien ut av fattigdom starter første skoledag. Vi må derfor sørge for at ikke bare Lisa, men også Aisha, Jane, Jasmina og alle andre jenter får gå på skolen.

Å fylle opp skolene med jenter er ikke en umulig oppgave. Fram til pandemien i 2020 økte andelen barn i verden som gikk på skole. Spesielt mange jenter og kvinner fikk skoleplass. Stengte skoler under pandemien førte til økt fattigdom og flere som droppet ut.

Målet er ikke bare å få barn til å begynne på skolen, men det er også viktig å sørge for at spesielt jenter får fullført skolegangen. For hvert ekstra år jenter i utviklingsland går på skolen:

- blir landet de bor i mer motstandsdyktig i møte med fremtidige naturkatastrofer.
- øker jentenes framtidige lønn med 10 til 20 prosent.
- øker sjansen for at de unngår å bli giftet bort. De får færre barn og blir mindre sårbare for vold.

Matglede

Skolemat gir Martine energi til lesefres!

tekst KAREN KILANE foto SEKOU DOUCOURE

Jeg begynte på skolen for ett år siden, og har endelig lært meg å lese og skrive. Nå føles det som at jeg har en hel verden jeg skal oppdage, sier Martine.

– Jeg håper sånn at jeg får fortsette på skolen, selv om mamma strever med penger. Men mamma har sagt hun vil gjøre det hun kan for at jeg skal slippe å gifte meg allerede nå – og heller fortsette å lære!

Med Speed School forandret alt seg for Martine. For det første er hurtigskolen Speed School stedet hvor hun kan ta igjen tapt skolegang. Dessuten er skolen nærmere landsbyen enn den offentlige skolen, og mamma slipper å sende Martine ut på en lang og farlig skolevei. I tillegg gjør måltidet på skolen at det er en munn mindre å mette hjemme.

– Favorittmaten min er ris. Det kan gå ukevis mellom hver gang vi har råd til ris hjemme. Kjøtt får vi aldri. Men her på skolen får vi mat som gir meg energi til å lese og lære – i tillegg orker jeg å hjelpe mamma med husarbeidet hjemme, sier Martine.

Som Hjertevenn hjelper du barn til en trygg hverdag, oppvekst og fremtid! Strømmestiftelsen hjelper barn i noen av verdens fattigste land. Bli med, du også! Sammen kan vi hjelpe enda flere.

Martine Dembélé (11) begynte på skolen for første gang for ett år siden. Hun har allerede lært seg å lese, skrive – og blitt best i klassen.

Det kan gå ukevis mellom hver gang vi har råd til ris hjemme. Kjøtt får vi aldri.

Bli kjent med ...

Navn Martine Dembélé

Alder 11 år

Bor i Dionasso i Mali

Familie Den yngste av åtte søsken. Pappa lever ikke mer, men hun har mamma Napina.

Min favorittaktivitet Lese og å leke med venner.

Dette er jeg redd for Krig og soldater

Dette er jeg skikkelig flink til Ett år etter jeg begynte på skolen, har jeg best karakterer i klassen.

Favorittdyr Jeg har sett bilde av en sjiraff på skolen. De er vakre!

Dette synes jeg er aller best med skolen Å spise meg mett.

Jeg lærer opp mine medsøstre slik at de kan nå sine drømmer.

Bli kjent med ...

Navn Mariam Ally Saudi

Alder 25 år

Bosted Dar es Salaam, Tanzania

Sivil status Gift

Jobb Syerske

Spesialitet Å lage mer avanserte klær, som brudekjoler.

Det beste med jobben min At jeg kan være selvstendig og tjene egne penger, og hjelpe medsøstre mine til å oppnå det samme.

Mest utfordrende med jobben min At jeg har mangel på utstyr, som tråd og glidelåser.

Jeg skulle ønske jeg visste dette da jeg startet At å arbeide er krevende, men om man har selvtillit og troen på seg selv, så klarer man det.

– Jeg som selv måtte slutte på skolen, driver i dag opplæring av mine medsøstre slik at de også kan nå sine drømmer, sier skredder Mariam Ally Saudi fra Tanzania.

Selvstendig skredder

Mariam Ally Saudi ville gi opp da hun måtte slutte på skolen og jobbe hjemme. I dag er hun selvstendig næringsdrivende som deler kunnskap videre.

tekst LIVE HODNE TITLESTAD foto MOHAMED ABDU

I en rolig liten gate i Kibamba i Dar es Salaam er drømmer i ferd med å gå i oppfyllelse. Dørene er åpne inn til en liten skredderbutikk. På utsiden står manekenger utkledd i fargerike kjoler med ulikt design. Inne i butikken er veggene fylt av stoff i alle farger og mønstre, og på gulvet står fire trå-symaskiner.

Ved symaskinene sitter Mariam og elevene hennes. For fire år siden var hun med i en Bonga-gruppe, drevet av OCODE, en av Strømmestiftelsens lokale partnere. Hun hadde droppet ut av skolen, og brukte dagene på å arbeide hjemme. I Bonga-gruppen fikk Mariam livsmestringskurs og arbeidsopplæring. Dette var det hun trengte for å starte opp sin egen skredderbutikk. Nå tjener hun sine egne penger og kan hjelpe familien sin økonomisk.

Ved siden av skredderbestillingene, trener hun også opp andre jenter fra nærmiljøet til å bli syersker.

– Jeg lærer opp mine medsøstre slik at de kan nå sine drømmer, akkurat som meg.

Noen av jentene har vært i opplæring hos Mariam i noen uker, andre flere måneder. Men felles for dem alle er hvordan de beundrer hennes prestasjoner og jobber for å oppnå den samme drømmen.

Hjertevennen

Det finnes mange grunner til at folk velger å bli Hjertevenn-fadder. For Unni Kaupang (75) var Thor Heyerdal en av dem.

tekst og foto KAREN KILANE

Unni Kaupang er en av Strømmestiftelsens mest trofaste Hjertevenn-faddere. I 30 år har hun gitt omtrent 300 kroner i måneden for å hjelpe barn.

– Det er egentlig bare 230 kroner, vet du, jeg får jo resten igjen på skatten, sier Kaupang, og fortsetter: – Jeg har regnet på det. På 30 år har jeg gitt omtrent 100 000 kroner. Det er fint, men det beste er jo at mine gaver gir mulighet for at dere kan få støtte av Norad, og det får dere ikke uten å kunne vise til at dere har privatgivere. Norad gir ni kroner for hver krone jeg gir? Da blir regnestykket 1 million i tilfelle. Det blir plutselig fryktelig mye. Spesielt når jeg ser hvor fornuftig dere bruker pengene og hvor langt midlene rekker ute i prosjektene!

Selburoser i fengsel. Unni Kaupang gestikulerer engasjert med hendene, slik hun har gjort gjennom et helt liv som lærer, rektor, lokalpolitiker, nærmiljøforkjemper, foredragsholder og ansatt i Norges Bygdekvinnelag.

– Foredragsholder i hva da?

– Litt forskjellig. Akkurat nå reiser jeg mye til husflidslag og snakker om opphav og utvikling for tradisjonsmat og tekstilkultur. Du vet, dette er også likt over hele verden. Jeg besøkte et kvinnefengsel på Borneo. Der satt kvinnene og flettet selburoser. Vi trodde vel selburoser var det norske av alt, men det er en tradisjon vi deler med flere. Sånn er det ofte, sier

Kaupang engasjert.

Samtalen går raskt videre. Vi er innom nødvendigheten av at jenter får utdanning, viktigheten av at vi alle følger med i samfunnet og sikrer oss kunnskap, det som er selve «grunnlaget for demokratiet», sier Kaupang. Samtalen sneier også innom ektemannen Olav Bjærum. Da de to møttes, hadde de tre barn hver og sånn omtrentlig ni givertjenester hver – og alle fikk være med inn i det nye forholdet. Samtalen snirkler seg videre innom litteratur, strikkesøy, oppvekst på gården utenfor Larvik, før den til slutt lander i Senegal.

To uker i jordhytte. – I seks år jobbet jeg ved hovedkontoret i Norges Bygdekvinnelag. Jeg var blant annet sekretær for internasjonalt utvalg, og fikk god innsikt i administrasjon av bistand.

Utveksling med kvinner i Senegal var høydepunktet.

– Vi reiste fra kontoret med støtte fra Norad, og hadde jo fått med diett penger til

mat og hotell. Men vi bygdekvinne flyttet inn hos kvinnene der de bodde i Senegal, og ga diett pengene til felleskassa deres for mikrolån. Jeg har aldri lært og ledd så mye som i disse 14 dagene, samt da de igjen kom og bodde hjemme hos oss.

På dagtid samarbeidet bygdekvinne om dyrehold og mat. Kaupang er oppvokst på gård, hun kunne ta i et tak. Men disse kvinnene, de var rå styrke.

– Jeg lot meg imponere over måten de samarbeidet på. De hadde funnet løsninger som fungerte under disse forholdene. Vi hadde fantastiske uker. På dagtid jobbet vi, og vi fant ut at vi var interessert i akkurat de samme tingene. På kveldene satt vi ute sammen med prat og håndarbeid. Det var så åpent og nært.

– Og så var det Thor Heyerdal?

– Den gangen jeg ble Hjertevenn-fadder fikk alle faddere sitt eget fadderbarn, også i Strømmestiftelsen. Men her samarbeidet dere også med Thor Heyerdal. Han sa at det ikke gikk an å plukke ut ett enkelt barn som skulle få fadder! Han var en forkjemper for å jobbe med hele lokalsamfunnet. Det appellerte til meg! Som rektor kunne jeg jo aldri funnet på å velge ut ett enkelt barn som skulle få hjelp. All min erfaring tilsa at vi må jobbe bredt med hele lokalsamfunnet, slik vi gjorde ved vår egen skole. Da dere gikk vekk fra fadderbarn og over til å gi til alle barn i prosjektene, da tenkte jeg «endelig!». Det er ryddig og riktig. Flott! sier den pensjonerte rektoren bestemt og kjærlig.

“
Å jobbe med hele lokalsamfunnet, det appellerer til meg!

Unni Kaupang

Unni Kaupang er ikke bare Hjertevenn-fadder, hun er giver i hele ni organisasjoner. Hun synes vi i Norge har et ansvar for å hjelpe.

Unni Kaupang brenner ekstra for jenter og kvinner. – Der kvinner ikke får delta i samfunnet, går vi glipp av halvparten av ressursene, sier hun. Selv lot hun seg imponere av bygdekvinnesamarbeid i Senegal.

Strømmestiftelsen samarbeidet med Thor Heyerdahl i Peru på slutten av 80- og begynnelsen av 90-tallet.

MODIGE (og ulydige) JENTER som FORANDRET VERDEN

Alle disse heltene har dette til felles: De ble advart mot å engasjere seg, heve stemmen eller bry seg. Men de kunne ikke la være. Og slik forandret de historien.

tekst KAREN KILANE
illustrasjon HANS JØRGEN SANDNES

Anne Frank

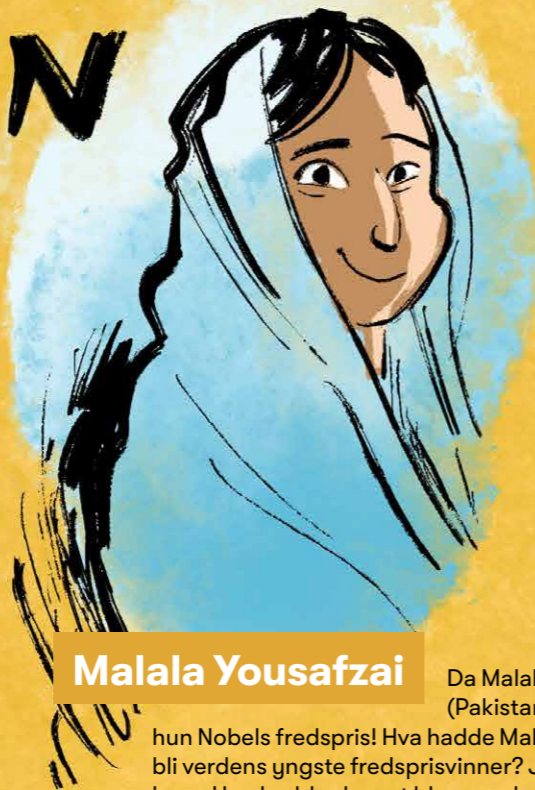
Anne Frank (Tyskland/Nederland) skrev det som kanskje er verdens mest berømte dagbok. Hun og familien gjemte seg for nazistene under andre verdenskrig. Anne skrev om alt hun opplevde. Hun overlevde ikke konsentrasjonsleiren, men ordene hennes lever videre. Slik fortsetter hun å fortelle om Holocaust. Hun har gitt håp til mange i møte med urettferdighet og ondskap.

Malala Yousafzai

Da Malala Yousafzai (Pakistan) var 17 år, fikk

hun Nobels fredspris! Hva hadde Malala gjort for å bli verdens yngste fredsprisvinner? Jo, nå skal du høre: Hun hadde skrevet blogg og holdt taler om at jenter måtte få gå på skolen. Til slutt tok hun rett og slett bussen til skolen, selv om Taliban hadde bestemt at jenter ikke skulle få lov til å gå på skole. Soldater angrep Malala og venninnene hennes. Malala fikk alvorlige skader og ble flydd til England for å bli operert. Selv om hun både var skadet og redd, kunne hun ikke slutte å snakke om det som var urettferdig. Snart lyttet hele verden til henne. Malala sier: «Jeg vil at alle jenter skal vite at deres stemme kan forandre verden!».

Ella Marie Hætta Isaksen

Ella Marie (Norge) er

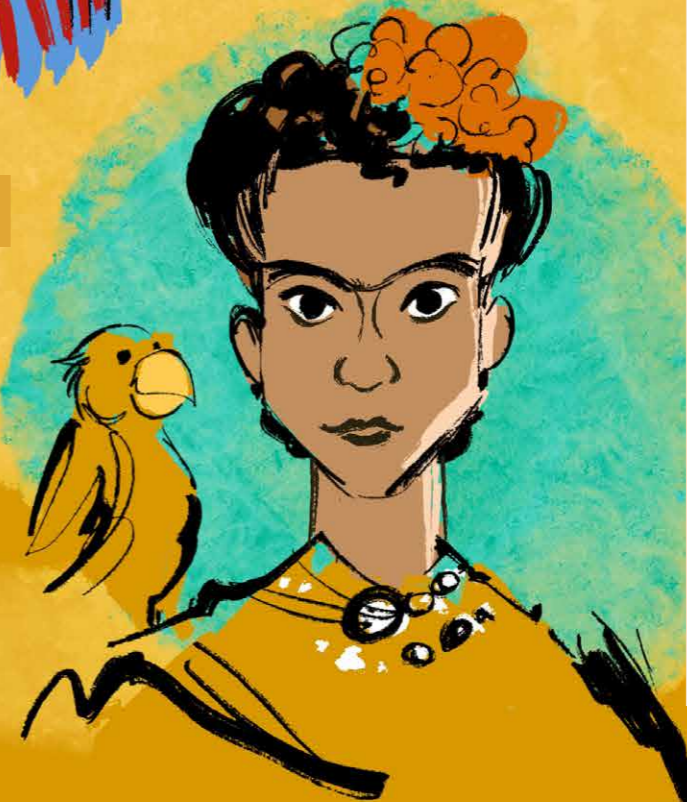
en samisk-norsk musiker, skuespiller og aktivist som kjemper for en mer rettferdig verden, spesielt for urfolk og kvinner. I tillegg brenner hun for å ta vare på naturen. Hun er kjent som både stilig, modig, flink og tøff. Da Ella Marie var ungdom, var hun redd for å vise at hun var samisk. Senere har hun gjort mye for å gi håp og mot til alle som er redd for å vise hvem de er.

Frida Kahlo

Frida Kahlo

(Mexico) levde i en tid da mange ikke likte at jenter sa hva de tenkte og følte. Hadde Frida Kahlo lyttet til de som mente det, ville verden gått glipp av både nydelig kunst og viktige meninger. Frida Kahlo sine selvportrett (selfies) er veldig kjente. Ofte malte hun seg både mørkere i huden og med mer hårvekst i ansiktet enn hun egentlig hadde. Sånn ville Frida Kahlo vise at hun heiet på den meksikanske urbefolkningen.

Taylor Swift

Da Taylor (USA) var ung, spurte

journalister om hun var feminist, og da svarte Taylor nei. Senere forandret hun mening:

– Den gangen skjønte jeg ikke hvor viktig feminisme er. Dessuten trodde jeg det handlet om å hate menn. Jeg tok feil!

Taylor Swift sier at likestilling er kjempeviktig, for i bunn og grunn handler det om at mennesker skal få like rettigheter.

HVORDAN KAN DU FORANDRE VERDEN?

Hvis du er Hjertevennfadder sørger du for at jenter får begynne på skolen.

Du støtter også grupper der jenter får vite at det ikke er lov til å slå, gifte bort barn eller snakke stygt til andre. Sånn er du med på å forandre verden!

- Kanskje kan du også være en god venn?
- Starte en klubb for miljøagenter?
- Lage en basar og samle inn penger til noen som trenger det?

Eller noe helt annet som bare DU kan komme på!

Ydmyk og takknemlig

– Tusen takk for jubileumsgaver, minnegaver og testamentariske gaver! At mennesker ønsker å tilgodese sin hjertesak er helt fantastisk, sier Turid Skjævestad i Strømmestiftelsen.

Skjævestad ønsker også å rette en takk til alle skolene og privatpersonene som har opprettet Spleis til inntekt for Strømmestiftelsens arbeid gjennom året som har gått.

– Har du en merkedag i år hvor du ønsker å samle inn penger til et godt formål, kan du vurdere å opprette en Spleis. Flere og flere velger dette når bursdag, bryllupsdag og mors- eller farsdag skal markeres, sier Skjævestad.

I tillegg er hun ydmyk og takknemlig over flere testamentariske gaver.

– I 2024 mottok Strømmestiftelsen nesten 20 millioner i testamentariske gaver. To av testatorene, som begge var barnløse,

hadde valgt Strømmestiftelsen som enearving – noe som betydde et betydelig beløp til arbeidet med å hjelpe mennesker ut av fattigdom. Det er rørende, sier hun.

Skjævestad snakker hvert år med mennesker som ønsker at deres hjertesak skal leve videre etter dem.

– Gjennom vårt medlemskap i Fundraising Norge er vi med på den årlige påske-kampanjen «Det Gode Testament», som ønsker å sette fokus på temaet arv og testament. Jeg og andre vil delta på samlinger rundt om i landet hvor vi inviterer våre støttespillere til å bli bedre kjent med oss, både gjennom arve-forum og seniorsamlinger. Kanskje vi sees? sier Skjævestad.

Anledningsgaver fra 2024

JUBILEUMSGAVER

Ragna Skårland – 50 år
Kåre Tveiten – 70 år
Reidun Kilane – 75 år
Astrid Heggland – 80 år
Arnfinn Torjussen – 80 år
Ellen og Svein Bergland – 80 år

Hanne Gottwald Nilsen – Julegaveønske til Strømmestiftelsen

TOTALT = kr 36 551

+ diverse Spleis-innsamlinger

MINNEGAVER

Ola Ljøsdal
Gerda Pedersen

TOTALT = kr 7700

TESTAMENTARISKE GAVER

Mardon Haugland
Brede Røsjo
Gerd Allum
Kristine Reiso
Olaug Alvhild Myklebust

TOTALT = kr 19 257 662

		XORD .no	PAPIR-SPREDER	PINSLER	SIERRA ...		BRENN-ESLE	UT-DRAGENE	PRATE-MUSIKK	VERKE	FEST	BLOD-ÅREN	POPUL- LÆR
		→					→			↘			
	SPLISES						BEGERET						
	AVGUDS- BILDE						AGENT FOR-SVUNNET PERSON						JAKT-OMRÅDET
	TREGEST								DRA- PERER TONE				
SYV DAGER		FEEN	BLOTT-LAGTE	CIRKA LUSE-HARV		VELGE VANNLØP		HÆR-STYRKENE RED-SKAPET					
FJELL-OMRÅDE								BØYELIG TUFDET			↓		GJEN-NOM-SØKER
ØY I ITALIA					TANKE-FORUM AVSE					1			
SAUS OG DANS	MELAN-KOLI	→					TÅRNET ELENDIG			JAMRER FESTNING			
MØTES				2			LIV-REDDER SITTE-PLASS						
URO				FERDEN				TEATER-FORM RØST			↓	ART. BIBEL-NAVN	
STRØM				STOR-FYRSTE				DATA-UTSTYR JAKOBS BROR					PLAS-SERTE I EMBETE
		BETAL-INGER FOR-HINDRER											
TRYKK					FOR-NUFTEN DUPLI-SERE				KREM UFRI-VILLIG				FYND-ORD
FORBRUK					SLAG-STED NAKEN-BADER			EGYPTISK GUD Plass		GITTER KVIKK			
DEL AV SKIPS-SKROG	PROVINS I ITALIA	→								3			TERNING-KAST TEMAET
SKIKK				SKJENKE-STED LUFTIG FERD				OPP-TØYENE FOLKE-DANS					
LEDE								ALENE STRØK				TV-KANAL FOR-TÆRE	
SØLV			HJELPE IMENS						KVISTEN SITTE TIL HEST				
DEN PÅ BUNNEN								SURT					
VANDRET								RUSSISK STATS-MANN				TÆRE	

- 1 – I hvilket land er Bamako hovedstad?
- 2 – Hvilket bærekraftsmål handler om likestilling mellom kjønnene?
- 3 – Hva heter Strømmestiftelsens livsmestringsgrupper i Nepal?

SEND LØSNINGEN innen 1. mai 2025 til post@strommestiftelsen.no (merk KRYSSORD) eller ring inn løsningen på 38 12 75 00 mellom kl. 09.00 og 14.00 på hverdager.

Vi trekker ut en heldig vinner som kan velge mellom en **strikkepakke** eller et av våre flotte **bærenett og fem Flax-lodd**. Skulle du ikke vinne, er både gensen og nettet å finne i nettbutikken vår: [Strommestiftelsen.no/nettbutikk](http://strommestiftelsen.no/nettbutikk). Vinner av forrige kryssord: Jan Gustav Vikse fra Vanse. Vinner av quiz: Margot Steen fra Bø i Telemark. Vinner av barnequiz: Maria Wergeland fra Stathelle.

La ditt hjerte banke videre

Har du en hjertesak du ønsker skal leve videre etter deg? Det å skrive et testament er en fin måte å videreføre det som er viktig for deg.

Strømmestiftelsen sørger for at gaven din går til å bekjempe fattigdom gjennom å gi barn utdanning.

Gi en gave til Strømmestiftelsen i ditt testament.

VIL DU VITE MER?

Ta kontakt med Turid Skjævestad

Tlf. 38 12 75 00 eller e-post:

testament@stromme.org

www.strommestiftelsen.no/testament

Strømmestiftelsen

BEKJEMPER FATTIGDOM